

Гуцул Інна Анатоліївна

к.е.н., доцент, доцент кафедри податків та фіскальної політики,
ЗУНУ, м. Тернопіль

Войдило Станіслав Ігорович

студент гр. ФМСм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУЧАСНИХ ЗАХОДІВ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Сучасні заходи митної політики в Україні, перш за все, залежать від економічного співробітництва з іншими країнами, зокрема під кутом співпраці у сфері організації та здійснення митної діяльності. Комунікація між країнами відносно митної політики спрямована на вирішення економічних, організаційних та правових питань. Варто зазначити, що країни світу також розуміють важливість комунікації відносно митної політики для регулювання перманентних відносин, щодо переміщення вантажів та цінностей через митні кордони. Одним з сучасних напрямків розвитку митної політики є тісна співпраця з Європейським союзом, внаслідок чого змінюються внутрішні інституціональні засади. Однак в процесі реалізації митної політики, знаходячись в процесі інтеграції до європейських стандартів, варто відстоювати національні інтереси, оскільки можливий негативний вплив на такі сфери України як торговельно-економічну, військово-технічну, транспортну, міграційну, гуманітарну, – внаслідок прийняття норм, правил та процедур ЄС.

Тому виникає потреба у визначення основних сучасних заходів митної політики щодо здійснення зовнішньоторговельних відносин держав-учасників митного союзу Європейського співтовариства та вплив такої кооперації на національну економіку нашої країни.

Характерною рисою сучасної митної політики України є цілеспрямовані заходи приведення законодавчої бази України у відповідності до міжнародних стандартів, приєднуючись до міжнародних конвенцій, які суттєво впливають на діяльність митниць та визначають загальні положення митно-правового регулювання. Україна, на сьогодні, є активним учасником великої кількості міжнародних угод, які, в свою чергу, впливають на реформування чинного законодавства в митній справі. Також, Україна може долучитись до різних європейських структур, що пов'язані з культурою, спортом, наукою, освітою та технологіями.

Партнерство в сфері митної політики України та ЄС набирає обертів. Є вірогідність, що з часом країни-члени ЄС можуть стати найбільшими торговельними партнерами України. Реалізація даного напрямку спричинено державною політикою, зокрема і митною політикою, внаслідок повноправного членства у Світовій організації торгівлі. Основною метою даної організації є забезпечення системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізація міжнародної торгівлі. Україна, ставши членом СОТ, відкрила для себе можливість розвитку своєї національної економіки, зокрема щодо покращення

торговельно-економічних відносин з країнами-членами ЄС. Одним з таких партнерів є Республіка Польща. Характерними особливостями митної служби в Польщі є її постійна взаємодія з Європейським Союзом [1]. Основною функцією митної служби Польщі є фіскальна, а саме: регулювання цілей та обсягу міжнародної торгівлі; дотримання національних і міжнародних митних правил; контроль іноземної валюти. Тому для України, перш за все, вдосконалення митного контролю – це внесення змін до міжнародного законодавства, оскільки для України актуальним залишається питання щодо спільного прикордонного митного контролю на українсько-польському кордоні» [2].

Сучасна митна діяльність України представляє собою комплекс заходів, спрямованих на імплементацію основних положень митної політики. Основними засобами митної політики є тарифні (митний контроль, митне оформлення) та нетарифні (ліцензування, митні обмеження). Виконання даної функції покладено на Державну митну службу України, в основі чого має бути ефективність дії від персоналу, різної посадової ієрархії. Напрямами митної політики можуть бути концептуальні ідеї, вихідні положення, на основі чого створюється митна політика. Варто зазначити, що митна політика наразі перебуває в еволюційному стані, даний процес виник внаслідок потреб суспільства.

Раніше головною метою митної політики був збір митних платежів, для поповнення державного бюджету, але наразі митна політика зазнає змін та потребує комплексного підходу при визначенні ролі та завдання митних органів України. Митна політика України, також, має забезпечувати єдність по всій території України щодо таких видів політики, як гуманітарної, економічної (зовнішньоекономічної), торговельної, фінансової, науково-технічної, інвестиційної, природоохоронної та інших видів політики. Основними напрямами реалізації митної політики на сьогодні, є: 1) створення митного середовища для імпорту товарів (робіт, послуг) на митну територію України; 2) налагодження комунікації між митними органами та суб'єктами ЗЕД; 3) боротьба щодо зменшення ввезення обсягів неякісних товарів на територію України; 4) імплементація інноваційних технологій для автоматизації рутинних процесів та покращення митних послуг[1].

Існують певні обставини, що можуть впливати на розвиток митних відносин: об'єднання бар'єрної та контактної функції митних відносин; гармонізація митних систем, зокрема для України це країни-члени Європейського Союзу; модернізація підходів управління митними органами, запровадження нових інструментів електронної обробки інформації; вдосконалення основних технічних засобів, що дадуть можливість збільшити кількість та якість об'єктів митного контролю. Також, при розробці стратегічних та тактичних заходів митної політики для забезпечення національних економічних інтересів та інтегрування України у світову економіку треба враховувати формування нових ринкових відносин. До сучасних видів нетарифних обмежень на митному кордоні належать: імпорتنі

квоти, антидемпінгове законодавство, «добровільне» обмеження експорту, адміністративні правила. Використання нетарифних обмежень здійснюється країнами для обмеження імпорту товарів на митну територію країни.

На сьогодні багато розвинутих країн вели нові обмеження на імпорт чорних металів, електротехнічного та транспортного устаткування, сільськогосподарську продукцію. Комунікація між країнами, різними міжнародними організаціями виступає інтеграційним чинником національної економіки з Європейським союзом. Пріоритезація митних відносин України та Європейського союзу внаслідок основного напрямку Маастрихтського договору – є створення Митного союзу. На сьогодні Європейський союз представляє собою митну систему, що регулює ввезення товарів і можливості їх вільного переміщення в межах Союзу.

Лібералізація міждержавних економічних зв'язків що супроводжується інтеграцією до країн Європейського Союзу, стає каталізатором перебудови в економічних процесах національної економіки та реалізацією митної політики. При цьому важливого значення набувають наступні заходи: 1) усунення фізичних перешкод на шляху руху всіх факторів виробництва; 2) гармонізація технічних стандартів до стандартів Євросоюзу та норм; 3) лібералізація ринків державних замовлень; 4) зменшення податкових бар'єрів. Нерозмитнені заходи мають усувати наступні перепони – прикордонні формальності, заходи контролю за імпортом, лібералізація імпорتنих обмежень, правила огляду товару та транспортних засобів, переведення статистичної звітності до єдиного стандарту, єдині технічні стандарти, санітарні та ветеринарні норми. Складовими розвитку митної політики можуть стати наступні напрями: адаптація митних відносин до нових економічних процесів зокрема в напрямку інформатизації; розвиток мережі тренінгових центрів для підвищення кваліфікації кадрів митної служби; залучення закордонного досвіду в управлінні персоналом, особлива увага має приділятися дослідженню досвіду країн-партнерів; об'єднання зусиль з іншими країнами в боротьбі з контрабандою.

Перепони для загальної інтеграції інформаційних технологій в митну систему полягають у наявності технологічних та технічних проблем, однак їх вирішення надасть можливість використовувати такі сучасні заходи митної політики як: систему контролю за імпортом та експортом товарів (робіт, послуг); транзитна система; систему реєстрації та ідентифікації економічних операторів; систему уповноважених економічних операторів. Для України є вкрай важливим здійснення модернізації інфраструктури, що є важливим аргументом в тісній співпраці з країнами-членами Євросоюзу. Іншим напрямком розвитку митних відносин є реалізація «Електронної митниці», що пов'язані із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Використання даного інструменту в митній політиці є забезпечення ефективної комунікації між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами, а також каналом зв'язку з підрозділами уряду держави. Одним з сучасних заходів митної політики є запровадження системи електронного декларування:

декларування товарів і транспортних засобів; митний контроль та оформлення товарів і транспортних засобів. Важливим етапом реалізації Єдиного електронного простору митниці стає безпаперове середовище для митниці та міжнародної торгівлі.

Нагальним завданням митної політики України на сучасному етапі становлення є розвиток конкурентоспроможного середовища в межах національної економіки, так і на міжнародному рівні, збільшуючи експортний потенціал національних товаровиробників, дохід яких впливає на рівень добробуту та багатства країни та розвиток конкурентоспроможних галузей на міжнародному рівні. Лібералізація митних відносин за елементами протекціонізму мають місце в сучасних міжнародних відносинах, зокрема при забезпечення інтеграції України у світовий економічний простір використовуючи сучасні заходи митної політики» [1].

Концентрація митної політики України має бути в наступному: визначення переліку проблем, які виникають під час реалізації митного законодавства; використання закордонного досвіду в митному регулюванні, але адаптація під наявні економічні, соціальні та політичні умови. Також до сучасних заходів митної політики належить зміщення акцентів контролю за митною вартістю товарів: з короткого часового відрізка, поки товари перебувають під митним контролем – на етап після випуску товарів.

Перевагами даного підходу є: гармонізація та митних процедур, що відповідає Кіотській конвенції спрощення міжнародної торгівлі; зниження тривалості оформлення товару; імплементація презумпції невинуватості декларанта, що закладено в Кодексі; надання можливості декларанту надавати свої аргументи для захисту задекларованої митної вартості; більший час перевірки митної вартості товару; уніфікація алгоритму нарахування податкового зобов'язання. Серед сучасних заходів митної політики ЄС, актуально було б використання: диференціація критеріїв оцінювання підприємства; спрощення при транзитних переміщеннях товарів; технологія «централізованого митного оформлення».

На основі запропонованого «Методичного підходу реалізації компонентів митної політики в Україні» (рис. 1), варто розкрити основний алгоритм дій щодо застосування сучасних заходів митної політики в Україні.

Основними компонентом функціонування митної служби є: регулювання цілей та обсягів міжнародної торгівлі, національні і міжнародні митні правила, контроль за іноземною валютою. Сучасними заходами митної політики виступають: системи реєстрації та ідентифікації економічних операторів, системи контролю за імпортом і за експортом, системи уповноважених економічних операторів, транзитна система. Обставини, що впливають на реалізацію митної політики в умовах сьогодення – це сполучення бар'єрної та контактної функцій, підвищення рівня взаємодії і гармонізації, удосконалювання організації управління, розвиток і поліпшення технічних засобів.

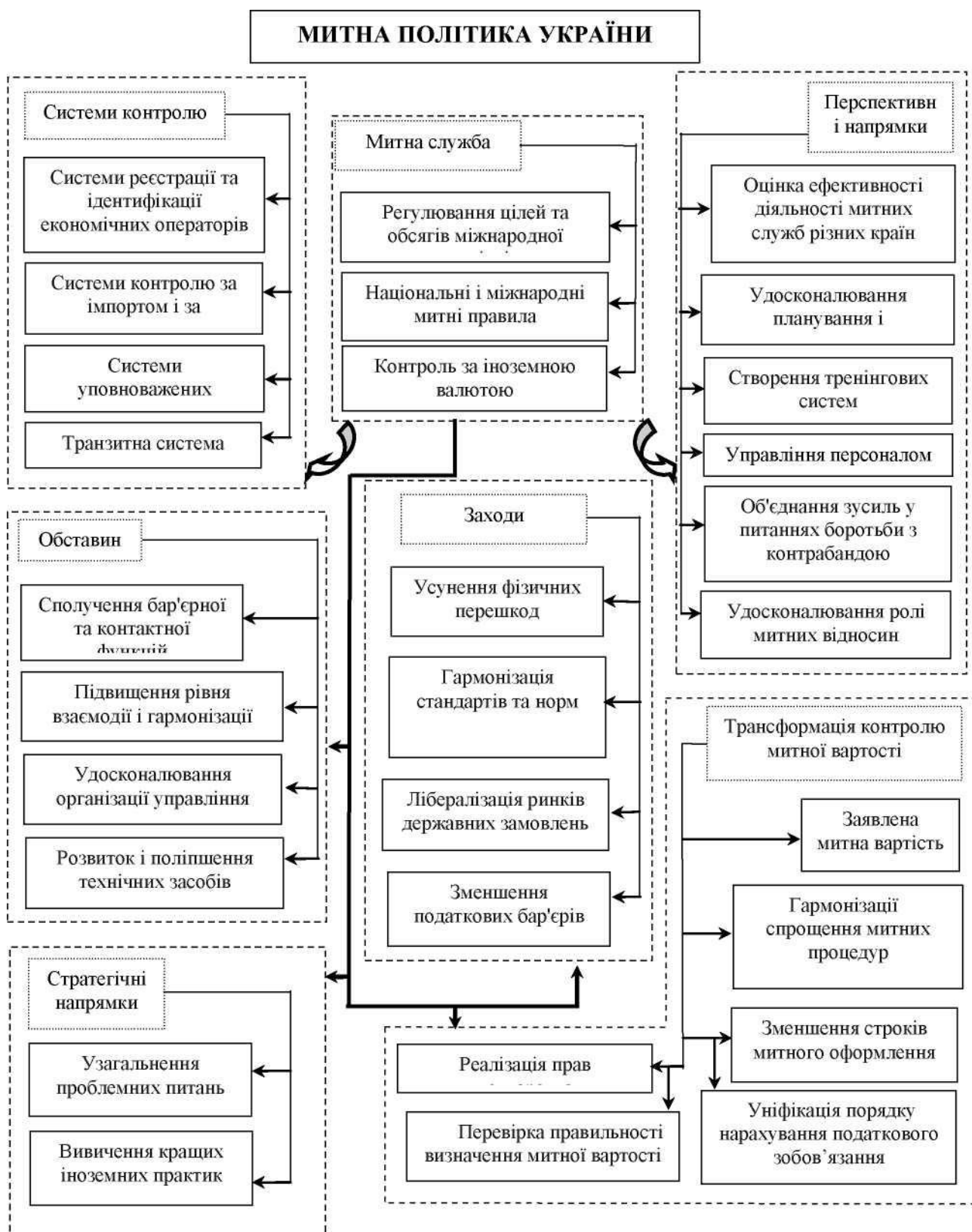

Рис. 1. Методичний підхід до реалізації компонентів митної політики в Україні [2].

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що інтенсифікація розвитку інформаційних технологій, активна співпраця з країнами-членами ЄС впливає на формування сучасної митної політики України, яка має базуватися на ефективних управлінських рішеннях щодо зовнішньоекономічної діяльності,

як національних товаровиробників так і закордонних. Міжнародний досвід свідчить, що інтеграція інформаційних технологій є одним з вагомих факторів становлення сучасної митної політики, зокрема як система «Електронна митниця», яка є одним з пріоритетних напрямків удосконалення митно-тарифного регулювання.

Список використаних джерел:

1. Мужев О. О. Модель розвитку митної політики в Україні в контексті розвитку економічних процесів. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 27. С. 167-172.

2. Мужев О. О., Покатаєва О. В. Прогнозування обсягів митних платежів як інструмент реалізації митної політики держави. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 1 (18). С. 360-368.